

A'

FÉLBEN SZAKADOTT
MAGYAR
KURIRNAK
FOLYTATÁSA
D. DECSY SÁMUEL

ÁLTAL

MDCCXCH ESZTENDÖBEN.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HARMADIK DARAB.

BÉTSBEN

Nyomtattatott *Schrämbel Ferentz Antal* Ts. K.
Szabados Könyvnyomtató műhelyében.

1 7 9 3.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro 27.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Költ Bétsben Octobernek 1-ső napján 1793.
esztendőben.

Hadi Történetek és Környül állások.

Régülta vetélkednek az Anglusok *Dünkerka* miatt a' Frantziákkal. Valameddig ezek annak birtokában lesznek, úgy nézik amazok ezt a' várost, mint az Angliai kereskedés romlásának egyjik kútféjét. — *Dünkerka*, Frantzia Flandriának a' Német tenger partyán fekvő, igen erős és nevezetes ki kötő hellyel bíró városa, melly 1658. esztendőben Angliának ítéltetett; hanem 1662. dik esztendőben, II. *Károly* Angliai király által 5 millió lívrán adattatott el a' Frantziáknak. Az akkor uralkodott király XIV. *Lajos*, *Dünkerkának* mind ki kötő helyét, mind erősségeit annyira meg

jobbitotta, hogy háborúnak idején bátorsággal mülathattak ottan a' Frantzia flotta, és ragadó hajók, és gyakorta nem kevés kárt okoztak az Angliai kereskedő hajóknak. Erre való nézve az 1713, 1717, 1748, 1756, és 1762-ik éftendőekben szerzett békességekben azt kívánta Anglia, hogy *Dünkerkának* ki kötő helye homokkal töltesse bé, és minden erősségei rontattassanak le. — Jóllehet pedig mind annyiszor meg ígérték legyen a' Frantzia királyok; mivel mindazáltal eievé láták, hogy a' két birodalom között soha is állandó békesség nem lehet; abozképest nemtsak bé nem tellyesítették ígireteiket, sőt inkább mind több több épületekkel öregbítették annak erősségeit.

Dünkerkának illy rövid historiájából akárki is által láthattya, 's könnyen meg ítheti, misoda indító okból kívánta annak feladatását a' *Yörky* hertzeg az Angliai király képében. Eleinte, a' mint annak kormányozójának küldött felkérő leveléből ki tethzik, mind ő maga, mind az egyesült seregeknek vezérei úgy gondolkoznak, hogy *Dünkerka* ki nem állhattya az Angliai artilleria tüzeinek hevét; hanem égy két hét múlván kapukat nyit az ostromló seregeknek. Ellenben másképpen történt a' dolog, és a' mint önnön magok a' *Londonban* költ közönséges levelek megvallyák, kéntelen volt a' *Yörky* hertzeg kormánya alatt lévő seregeket két mélföldnre, az az, *Fürnes* alá visszra húzni, 's a' várnak ostromlását más kedvezőbb időre halasztani. *Osterádból*, *Austriai Flandriának* nevezetes ki kötő helyéből is világosan iratik, hogy az ostromló seregek minden hadi eszközeiknek, és tábori batorjaiknak hátra hagyásokkal oda hagyták *Dünkerkát*, és nem hiszik, hogy az *aequinocetium*, az az, a' napnak és éjnek egyenlősége alatt uralkodni szokott tengeri háborúk miatt annak ostromlásához foghassanak a' tengeri oldaláról, bátor akármennyi Angliai artilleria érkezzen is oda. — A' *Yörky* hertzegnek *Houchárd* Frantzia Generál.

lal Sept. 6. dik napján történt ütközetéről írják a' *Brüsseli* könséges levelek, hogy mind *Freytag* Hannóverai Feldmarsal, mind az Angliai királynak hetedik szülött fia *Adolf Fridrick* meg sebesítettek, és el is fogattattak a' Frantziák által, 's égyedül *Mylius* Cs. K. Obesternek köszönhetik az ellenségnek markából lett meg szabadításokat, a' ki meg gondolván, melly nagy változást okozhatna a' hadakozás plánumában egy királyfiak el fogattatása, maga mellé vévén a' Hannóverai testörző sereget, bé vágott a' számos ellenség közzé, 's szerentsésen ki szabadította az el fogott királyi hertzeget és Feldmarsalt.

Azóltától fogva is tsak nem minden nap volt valamelly kis tsata az égygymás ellen hadakozó seregek között. Sept. 7. dikén jókor reggel meg támadták a' Frantziák *Hounschoot* helységet, a' honnan *Walvoden* Generál által vissza üzetettek. Következett napon ismét oda mentek 20 batallionnal, és a' környülette lévő erdőket 's bokrokat el foglalván, onnan nyúghatatlanokdatták seregeinket, a' kiket két batallion gyalogság két izhen visszanyomott. Valahányszor amazok meg újították a' viadalt, mindannyiszor pihent embereket küldöttek ellenünk, 's végtére, minthogy nagy számmal voltak, 4 órákig tartott tüzes tsata után vissza tölték truppjainkat. Melly ravalz, gonosz indúlán, és fortélyos legyen a' Frantzia nemzet, iten is ki tettett. — A' Hallsiai seregeknek, a' Frantzia nationalis katonáktól való meg külömböztetésekre, kik mind ketten setét kék felső köntöst viselnek, amazok fehér kezkenököt parantsoltattak karjaikra kötni. Ugyan ezt miveltek e' tsatában a' Frantzia seregek, mellyeket Hallsiai seregeknek lenni gondolván *Brentánó* regementjének *Wolff* nevü Obestere, öszve akarta magát velek kaptcsolni, 's azomban szabad magától el fogattatott. Még a' nap dél tájban, mintegy 8 ezer főből álló Frantziáság, sok ágyúval, és 2 escadron lovassággal ki ütött *Dunkerhából*, és

egész erővel meg támadta a' homokokon táborozó égyyesült seregeket; semmit meg nem rettentek ugyan ezek amazoktól, de mivel jobb oldalokat a' Frantzia fregattákon lévő ágyúk is érdeklették, 8 óráig tartott példás vitézséggel való viaskodásaik után, tanátsosabbnak lelni tartották magokat hátrább vonni, mint mind életeket, mind ártilleriájokat a' kétséges szerentsére bizni. Sept. 14 ik napján, mintegy 6 vagy 7 ezer Frantzia ment ki *Chambrayból* és *Bouchainból*, olly véggel, hogy az *Avezne le Sec* és *Villers* közt örrön állott *Kinszki* könnyű lovas seregét, vagy egészlen el foghassák, vagy el vesztegethessék. Azomban, addig is míg egy batallion gyalogság, és hat osztály lovasság segítségére érkezett volna, bámúlásra méltó vitézséggel viselte magát, ez a' máskéat is igen szép, és válogatott emberekből álló regiment. Ekkor pedig, t. i. segítő társaiknak oda lett érkezésekkor, két oldalra fogván a' fel fúvállkodott taréjjú kakasokat, 1500 terítették le közzülök a' földre, 1300 el fogtak, 12 ágyút, 13 munitió s fekeret, és 3 zászlót el nyertek. A' kik életben meg maradhattak, nyakra főre futottak vilcza előbbi tanyájikra. Az alatt míg e' történt, egymás Frantzia colonné is szerentsét akart próbálni, és a' *Mormáli* erdőben vigyázaton állott seregünket onnan ki üzni; de éppen az a' szerentsétlenség érdeklette itten is őket, a' mi amott.

A' *Bétsi* hadi Cancellária azokat a' hadi történeteket tette múlt szombaton közönségessekké, mellyek Sept. 12-dik napjától fogva estenek *Flan-driában*, *Luxenburgban*, és a' *Rajna* vize mellett az égyyesült és Frantzia seregek között. Azon tsatáról, melly *Quesnoynak* capitulatio' Izerént lett el vétetése után történt, és a' mellyről immár *Kurirunknak* 386 lapján mi is emlékezetet tettünk; következésképen nem szükség minden környül állásokat elő hordanunk; következő dologokat jegyezzük meg: 1. Hogy *Ottó G. Májor* a' *Bar-*

60 huzárokkal 213 Frantziát fogott el, kik kö-
19 tizt volt, és négy ágyút nyert el. 2. Hogy
ebben a' tsatában tsupán a' lovasság, minden
gyalogság és ágyú nélkül szerzette magának a'
győzedelmet; kiváltképpen a' *Kinszky* könnyű lo-
vas serege úgy viselte magát, mint illett eggy
illy szép és válogatott emberekből álló regiment-
hez. — 3. Hogy 2000 Frantziánál több mara-
dott a' tsata piatzon, ugyan annyi fogattatott el;
a' nyereség pedig 5 zászlóból, 18 ágyúból, 2 hau-
bitzából, és mintegy 3000 fegyverből állott. —
Hogy részünkről 19 embernél több el nem esett,
és csak 62 kapott sebet. Az elsőbbek között volt
Schwartz fő hadnagy *Kinszki*, és *Geisler* fő had-
nagy a' Császár huzár regimentjéből. — 5. Hogy
a' minap említett Cs. K. tizteken kívül, még ezek is
vitézi módon viselték magokat u. m. *Boronkay*,
Bezerédi, *Lussinszki* kapitányok a' Császár rege-
mentéből, és *Braun*, *Verneth*, *Stetten*, *Stáhl* ka-
pitányok, és *Bubna* s *Baum* fő hadnagyok a'
Kinszki könnyű lovassai közzül.

Ennekfelette a' *Mormáli* fő várnál álló vi-
gyázó seregeinket is meg támadta, mintegy ne-
gyedfél ezerből álló Frantziáság, a' kiket *B. Wenk-*
heim G. M. és *Gr. Kollorédó* hadi tármester reg-
geli hatodfél órától fogva, dél után két óráig tar-
tott viaskodások után, nemtsak az, hogy visszá-
űzték, hanem e' mellett sokat is le terítették kö-
züllök a' földre. A' győzedelmes seregek közzül
32 hólt meg, és 102 sebesített meg, 20 fogat-
tatott el. Az el estek között volt *Gr. Lederburg*
kapitány a' vadász katonák közzül, *Schwartz* fő
hadnagy *Kinszkitól*, *Geisler* fő hadnagy a' Csá-
szár huzárjai közzül. Sebbe estenek *Benoy's* zász-
ló tartó *Bolió* regimentjéből; *B. Sturm* kapitány,
Kovachevich és *Vieszt* fő hadnagyok a' Horvátok
közzül; *Snarrer* és *Pulzki* fő hadnagyok *Kinszki*
könnyű lovas seregétől.

Sept. 15-ik napján újabb szerentsét próbált a' nyúghatatlan Frantziáság, és elsőben is Gróf *Latour F. M. L. Landreci* mellett táborozó seregének bal szárnyát támadta meg; hanem Gr. *Hoditz G. M.* olly jó rendeléseket tett, hogy kéntelen volt az ellenség sok vesztesége után, onnan elébb állani. — Dél tájban, midőn ingyen nem is gondolták volna a' külső vigyázatokon állott Cs. K. seregek, újjobban a' *Sambre* vizén innét *Theumont* alatt toppant egygy Frantzia lovasokból és gyalogokból álló colonné két ágyúval, melyet az erdőben tanyázott vadász katonák elöl, hátúl pedig *Albert* hertzeg karabélyosai meg támadván, 10 embert közülök le vágtak, sokat meg sebesítettek, a' többit el üzték. Mentenek ugyan az el futott Frantziáknak segítségére 300 lovasok; de a' kik *B. Révay* fő Strázsmester vezérlete alatt ki küldetett *Blankenstein* huszárajainak egygy escadronnya által éggyszere vissza üzetettek.

Mik történtenek, légyen a' *Rajna* vize mellett mind a' Cs. Kir., mind a' Prussziai seregeknél, már két alkalmatossággal el kezdtük beszélni. Ott bizogy elég heves napjai valának mind a' két hadakozó félnek. Ezeket is közönségesekké tette múlt szombaton a' *Bétsi* hadi Cancellária. Ha tettzik, elő beszélljük a' nevezetesebb történeteket.

Minekutánna parantsolatot vettek volna a' *Lauterburgban* kormányozó Frantzia Generál, és *N. Comisariusok* az éggyesült seregeknek a' *Biennwaldból*, az az méhes erdőből való ki szorításokra: Sept. 9 dik napján minden körül belől lévő helységekben meg vonattak a' lárma harangok, következett napon a' rendes seregek öfzve húzattak, kikkell a' Frantzia kormányozó Sept. 11 dikén, reggeli 6 óraker meg támadta *Jelachich* Generált *Hagenbach* mellett, a' méhes erdőben; de a' ki az emlitett Cs. K. Generál által, 600 hól.

taknak, és sok meg sebesítettéknek hátra hagyattatásokkal, egészlen a' *Lauterburgi* sántzok alá vizsgálta üztetett.

Ugyan azon nap, két helyen támadták meg a' nyúghatarlan elméjü és indulatú Frantziák a' Prusz-sziai seregeket. *Először* a' *Walsbronn* és *Fenning* közt külső vigyázon állott Pruszusokat, a' kik erőtelenek lévén, eleinte kéntelenek vóltak magokat vissza vonni; hanem mások is érkezvén segítségekre, amazokat vissza üzték, 's régi tanyájoikat újjobban el foglalták. — *Másodszor*: A' Gr. *Kalkreuth* Pr. Generál avangardéját, az az előjáró seregét is meg támadták a' Frantziák *St. Imbernth* mellett; de a' kiknek ugyan derekasan béfizetett *Szekely* Obester, úgyannyira, hogy a' tsata piatzon maradtakon és sebbe esteken kívül, két kapitány, égy hadnagy, 5 all tizt, és 76 közember fogattatott el közölök.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E' két tsekély történet előjáró postája vala azon véres tsatának, melly Sept. 14-dikén esett *Pirmazens* és *Neunkirchen* között a' *Biponti* herczegségben, holott a' *Brunsvigiai* uralkodó herczeg 1800 Frantziát vágott le, 300 fogott el, 27 ágyút, 2 haubitzát, 30 puska poros szekeret, és 3 napra való proviántot nyert töllök. Itten *Moreau* (olvasd *Moro*) Generál, és két N. biztos, kormányozták a' Frantziákat:

Sept. 15-dik napján, estéli 6 órakor egynehány ezer főből álló Frantziáság menvén ki újj *Breysakból* a' *Rajna* partyához, estétől fogva éjfél felig szüntelen ágyúztak ó *Breysakra*, kétség kívül olly fel tétellel, hogy a' *Rajna* vizén által jövén, mind a' várost ölzve ronthassák, mind az ott lévő Cs. K. seregeket el vesztegethessék (z).

(z.) Breysak *dedkül* *Brisacum*, a' *Sveviai* körületben, nevezetesen a' *Brisgoviai* tartomány.

Fel tételekben leendő meg akadályoztatásokra 2 batallion gyalogság, 1 tüzeg vasasok, és ugyan annyi Erdődi hufzárók mentenek ki a' Rajna partjára, kiktől való félelmek miatt nem méreztették amazok a' vizen való által jövetelt meg próbálni. Noha mind két részről keményen repültek a' Rajna vize felett az ágyú golyóbisok, még is részük-ről nem veszett el két embernél több. Hányan fújták ki lelkeiket a' Frantziák között nem tudatik.

Sept. 16-dik napján hat hajóval akartak a' Rheinveileri Frantziák Steinenstadtnál a' Rajna vizén által jönni, mellyeken mintegy 1500 ember volt. Az innekső parton ki szegeztetett Austriai ágyúk egynéhány szempillantás alatt, el sijjeztettek három hajót; három által jött, a' mellyeken lévő Frantziák között az Erdődi hufzárjai, és Ferdinánd fő hertzeg magyar gyalogjai 100 le aprítottak, 's 40 el fogtak, kik között egynéhány tisztek is voltak. — Ó Breysak mellett is által akart egynéhány Frantzia hajó jönni, a' melyeket mindazáltal az Austriai ágyú golyóbisok félúttjokból vissza üzték.

Gr. Keglevich G. M. hir adása szerént Stellhofennél is által akartak Sept. 12-dikén a' Frantziák a' Rajna vizén jönni. Ezek között is két hajót süllyesztettek el a' mi ágyúink, a' többit pedig vissza üzték.

bán fekvő két város, u. m. Ó és Új Breysak. Az elsőbb ennekelőtte kemény erősség volt, és 100 ezrtendőktől fogva sok viszontagságokon ment által, hol a' Frantziáknak, hol az Austriacuosoknak esvén kezekbe. — A Rastadi 1714-dik esztendőben szerzett békeességben az Austriai háznak engedtetett, még is mindazáltal az 1714-dik támadott háborúban ismét el foglaltatott, és minden erősségeitől meg fosz-

Sept. 14-ikén 30 ezer Frantzia támadta meg *Pejachevich* Gen. Májort, még pedig három helyen; még is mindazáltal 6 egész óráig védelmezte magát a' nálla tizszerte erősebb ellenség ellen. Végtere észre vévén, hogy 20 batallion marsirozik feléje, és akarja ötet körül keríteni: jobbnak állította lép rendel magát vissza vonni, mint vitéz katonáit kotzkára vetni. — A' *Bétsi* hadi Cancelláriának jelentése szerént itten is 2000 Frantziából nyomattatott ki a' lélek; a' Cs. K. seregek között pedig 42 áldozta fel életét, 's 295 kapott sebet; két tizt, és 28 köz ember tévelyedt el.

Sept. 18-dik napján dél után, nagy erővel, és dühösséggel mentek a' Frantziák *Gr. Wurmsér* lovas Generál corpusának bal szárnyát kórnányozó *Jelachich* és *Hocze* Gen. Májorok ellen, és csak nem egész viradtig tartott az együknek ropogása. Következett napon jó reggel ismét rájuk ütöttek; kiváltképpen egész erejüket *Hocze* Generál el cu fordítottak; de egyszer sem bődögültenak, és csak annyira sem mehettek, hogy külső vigyázaton állott seregeinket is ki mozdíthaták volna örr álló helyekből.

Gr. Wurmsér lovas Generállal egyetemben, minden ottan jelen volt, és 10 napok alatt szüntelen tűzben forgott hadi vezérek meg vallyák, hogy ok le nem tudják elegendőképpen irni a' Cs. K. seregeknek hívségeket, éjjeli nappali készségeket, minden veszedelemben mutatott álhatalosságokat, jó rend tartásokat, és vitézségeket. —

tatott a' Frantziák által. A' Rajnán túl 6 Breysakkal által ellenben fekszik új Breysak, meg lehetős erőssége vagyon, a' mellyet az 1697-éftendőben szerzett Rysviki békekesség után építette XIV Lajos Frantzia király.

Hasonló ditsérettel emlékeznek mind a' felsőbb, mind az alsóbb rangú tisztekről. Ezek között nevéken nevezi Gróf *Wurmsér Waldeck* hertzeget, *Wallis* Grófot, Báró *Splényi Gábort*, *B. Studert*, *Jelachich*, *Hocze*, *Mészáros*, és Gr. *Keglevich* Generál Májorokat. Az alsóbb rangú hadi tisztek közzül is sokakat említ és ditsér, kiknek mindnyájoknak neveiket ide fel jegyezni szükségtelennek lenni tartjuk, és egyedül azokat említyük, a' kik hazánkfiái lévén, nagyobb és kedvesebb érzékenységeket gerjesztenek bennünk. Ezek az érdemes magyar tisztek, *Szentkeresztí* Oberstlajtánánt, és *Ürményi* fő Strázsamester, *Sándor Leopold* fő hertzeg huszár regimentjéből.

Végtére értekezzünk az *Olasz* Országban táborozó egyesült *Austriai* és *Szárdinai* seregekről is. Sept. 9 ik napján a' *Magdalena* hegy alatt fekvő táborban költ levélből olvassuk, hogy a' *Nizzai* Grófságot egészlen oda hagyták a' *Frantziák*. Lehetetlen is vólt volna nékiek annak birtokában meg maradni. A' Gr. *Gyulai* szabad seregéről pedig az a' hír szárnyal, hogy a' *Frantzia* közönséges társaságnak egy *Accia* nevezetű falujában telepedett le, mellynek lakossai Gr. *Strasóldó* Cs. K. F. M. Lajtánánthoz levelet küldvén, arra kérték, hogy őket, kik mindnyájan készek a' *Szárdinai* király jobbágyai lenni, venné maga óltalma alá. Nemtsak a' *Nizzai* Grófságban, hanem másutt is hanyatlani kezdett a' *Frantziák*nak szerentséjük, és féltő, hogy úgy ne járjanak, mint az *Aesopus* kutyája, a' melly a' vizen úlztában a' szájában lévő húsának árnyékához kapván, égyikben sem részesülhetett.

A' *Landaui* őrizet is ki tsapott e' napon *Barbellrohdé* mellett a' *Prusszusokra*, még pedig nagy dühösséggel, hanem mellyik rész lett legyen a' diadalmas, nem tudatik. Eggy átallyában igen meleg nap vólt Sept. 12 ik napja, valamint az egyesült, úgy a' *Fr.* seregeknek is. Mind ketten

le irhatatlan bátorsággal erővel és lelki jelenvalósággal viaskodtanak, úgyannyira, hogy égyik rész sem akart a' másiknak engedni. Minthogy reggeltől fogva egész setét estig szüntelen tartott a' viaskodás, és mind a' népnek, mind az ágyúknak számokra nézve erősebbek voltak a' Frantziák: mind két részről sokan küldettettek a' más világra.

Magyar Ország.

Mindenfelől szomorú hírek érkeznek hozzánk kedves hazánkban történt gyűlladásokról. — A' mint egy jó akarók által tudósítottunk, múlt hólnapnak végén so házat emészített meg *Borsod Vármegyének* egy szép helységében, *Nemes Bikkén* a' kegyetlen tűz. Mi lett légyen ennek a' kár tévő történetnek szerző oka, nem tudjuk. — Sokkal nagyobb veszedelem történt e' jelen való hónap 10 dik napján *Kassán*, holott egy jó barátunknak jelentése szerént, 200 háznál több leve az irgalmatlan tűznek prédájává. Ennek szerzője egy elő kelő városi polgárnak kotsisa vala, a' ki este lámpás nélkül való gyertyával az istállóba menvén, az istálló oldalára ragasztotta a' kezében lévő gyertyát, mellynek le esett hamva a' szalmát meg gyújtotta, 's olly rettentő tüzet gerjesztett, mellynek meg fojtatására semmi erő és eszköz nem vólt elegendő. A' piáczon lévő fél sőr, a' Franciscanusok klastromától fogva egész a' kapuig, sőt annak háta megett fekvő úttzák is pór hamuvá váltanak. A' tűz által okoztatott kárt le nem lehet irni; tsak egy *Neumann* nevű kereskedő maga több kárt vallott 50 ezer forintnál, három ember meg is fúlt a' nagy füstben, és oda égett. Ugy hallatik, hogy a' gonofz tévő kotsis még a' tűz alatt el szökött vólna, de akár el szökött, akár meg fogattatott, elég az ahoz, hogy az ifzonyú kár meg van, és bár akár mint bánnyon vele a' törvény, soha sem bérével, sem másképpen vissza nem fogja ő a' kárt pótolni.

Ritka tartomány Európában, a' hol annyi gyúladás történne, és hallattatna, mint Magyar hazánkban; de ritka tartomány Európában, melyben kevesebb jó rendelés volna a' tűz ellen, mint nállunk; kiváltképen a' falukon, és mező városokon. A' falusi nép fűlig ülvén felső Magyar Országban a' fa közt, minden kiméllés nélkül vágja 's pusztítja az erdőt, télen nyáron egy iránt fűti a' házát, sok helységek azt sem tudják, mire való a' kémény, a' hol van is vesszőből font, és sárral bé vonatott, melly a' meleg fűstől által melegedvén, meg hasadozik, le hull, 's a' száraz fonadékban kapván a' szikra, gyúladást okoz. Hát ugyan, nem könnyebb, nem hasznosabb volna é mind házakat, mind kéményeket téglából építeni, sem az erdő nem pusztúlna így, sem a' támadható tűz nem okozhatna annyi kárt, kiváltképen, hogyha a' házaknak padlásai égetetlen téglákkal, vagy a' mint némelly helyeken hívják, vályoggal meg rakattatnának, mellyeken nem könnyen hatna által a' tűz. Ha az ház fedele fel égne is, meg maradna a' dereka, meg maradna a' lakosnak házi bútorja is. E' részben méltó volna a' Magyaroknak a' Német, vagy Sváb lakosoknak példájokat követni, a' kiknek mind szebb, mind bátorságosabb hajlékaik vagynak Magyar hazánkban. Vajha már valaha le vetkezne a' Magyar község az össeiről reá maradt bal vélekedést, és valamint e' pontban, úgy másban is követné másoknak jó tanácsokat és példájokat.

A' gyakorta támadni szokott gyúladásokkal izármazott nyomorúságoknak el hártására, igen jó volna minden Vármegyében egy tüzi kasszát fel állítani, és abból a' gyúladás által meg károsított lakosokat, vagy kézz pénzel fel segíteni, vagy el égett házaikat fel építeni. Sok helyeken voltam én a' Német birodalomban, ollyatén tartományokban, a' mellyekben illyetén tüzi kassza vagyon. Nevezetesen minden tartományában a' Prussziai királynak, mellyek cantonokra vagynak

fel osztattatva. Az illetén tüzi kasszában minden lakos, minden fertály ezüzdöben hat hat jó garast, az az, ezüzdöben egy forintot, és harmincz krajzárt fizet; a' tehetősebbek többet is adnak, de nem kényszerítésből, hanem önkényen; egy szóval a' leg szegényebb lakos is örömet ad ebben a' kasszában, tudván azt, hogy más féle barátyát, holnap pedig ötet érdekelheti a' szereztséjenség, és valamint másnak, úgy neki is igen jó eshetik, ha történetből tűz által meg emésztetendő házát, maga 's más által érezhetetlenül tsomóra rakott pénzből egy két hólnap alatt egészlen fel építtetnek lenni láthattya. Nem gondolok egy olly érzékenység nélkül való embert találatni Magyar hazánkban, a' ki illetén végből, ha leg nehezebben tenné is szerezni, örömmel ne fizetne ebben a' tüzi kasszában fertály ezüzdönként 15 krajzárt.

Török Ország.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Konstantinápolyban írott levélből olvassuk, hogy III. *Selim* Török Tsálfár tudtára adatta legyen az ottan tartózkodó Európai követeknek, hogy ő egy rendkívül való követet akar Londonba küldeni, de miért, miért nem, elhalgatta. E' követségnek végbe vitelére *Jussuf* Basát nézte és rendelte ki; a' ki Renegát, az az keresztényből lett Musulmann. Eredetére nézve Görög, és iskolai tudományának végzése után változtatta vallását. Mind a' tudományokban, mind az Európai nevezetesebb nyelveknek ismeretében igen jártos és gyakorlott embernek lenni mondatik. — Nagy summa pénz adatott követségének folytatására, még e' folyó hólnapban el indul Konstantinápolyból, és Oláh - Magyar Országokon, Ausztrián, és a' Német Birodalomon keresztül fog utazni.

Úgy hallatik, hogy a' Scutári nyughatatlan elméjü Basa ismét mozdulásban vagon. Meg halván, hogy a' Kapután Basa ő ellene feni a' fogait: magához hivatta birodalmának nevezetesebb embereit, 's így szólott nékiek: „Hogy tetztek én tinéktek, meg elégesztek é velem avagy nem? Felelvén amazok: igen is meg elégszünk, és nem kívánunk más urat. Jól vagon, mond a' Basa, imé a' Török Diván öszve eskütt az én, és a' ti veszedelmetekre, mind a' szárazon, mind a' tengeren erőssen készül ellenünk; hogyha tehát tovább is tsendességben maradni, 's velem egygyütt szerentsésen akartok élni, tartásátok magatokat készen, vigyázzatok, és úgy rendellyétek el dolgaitokat, hogy akármelly órában üssenek réánk ellenségeink, romlásunkra ne lehessenek.

* * *

Jelentés.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mivel a' Kurirnak 11-dik darabjához ragasztatandó tóldalékok, még el nem készültek, de két három hét alatt azok is meg fognak küldettni: azért a' kiknek E. Olvasóim között egygyűű újság leveleimet, jövőndő haszonra nézve, egybe akarják kötetni, ne terheltessenek egy kevés várakozással lenni; nemtsak az ígért tóldalékokat, hanem e' mellett, mind az *első*, mind a' *második* darabnak mutató tábláit meg küldöm.

Doct. Decsy Sámuel.